

Nieuwe Amerikaanse vakterminologie •
 Erfgoedcollecties digitaliseren • Bruggen bouwen en
 samenwerken • Internet reference services • Informatie-
 vaardigheden • In archieftijdschriften gelezen

Een nieuwe vakterminologie uit de VS:
Core business of Disneyfication?

De Amerikaanse zustervereniging Society of American Archivists houdt er een drukke publicatieagenda op na. In juli van vorig jaar verschenen in de reeks Archival Fundamentals Series II twee nieuwe titels. *Arranging & describing archives & manuscripts* van Kathleen D. Roe is een vlot geschreven, op een breed publiek gerichte handleiding 'ordenen en beschrijven'. Daar waar het in 2004 gepubliceerde *Describing archives: a content standard* (zie *Bibliotheek- & archiefgids*, (2005) 2; p. 36) in detail de regels beschrijft, is voorliggend boekje eerder een algemeen, vulgariserend overzicht van de recente beschrijvingspraktijk, uiteraard in een Amerikaanse context.

Belangrijker, zeker voor een publiek van Vlaamse vakgenoten, is de lijkende archiefterminologie die Richard Pearce-Moses publiceerde onder de titel *A Glossary of archival & records terminology* (Chicago, SAA, 2005). Verschillende auteurs, waaronder Peter Horsman, ondernamen reeds verdienstelijke pogingen om de meest courante Engelse termen in het Nederlands te vertalen, maar dit glossarium is uiteraard gesneden brood voor wie regelmatig met Engelse vakliteratuur worstelt.

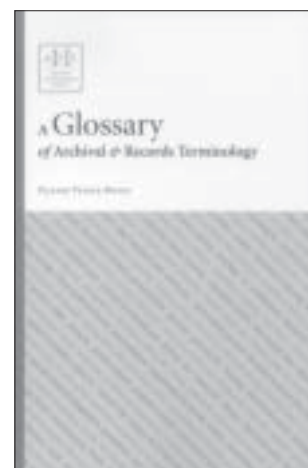
In de standaardisering van vaktaal zijn dit soort werkinstrumenten uiteraard van kapitaal belang. Een goede vakterminologie kan moeilijk onderschat worden: "*Sloppy language reflects sloppy thinking*" (p. xviii). Een vergelijking met ons eigen 'blauwe boekje' (*Archiefterminologie voor Nederland en Vlaanderen*. - Stichting Archiefpublicaties, 2003, verder afgekort als ANV) dringt zich onvermijdelijk op.

Anders dan in de systematisch opgebouwde ANV zijn de meer dan 2000 lemma's van dit glossarium alfabetisch geordend, zonder enige taxonomie. De relatie tussen de begrippen onderling wordt gelegd via handige kruisverwijzingen naar bredere, engere en verwante termen. Een

algemeen schema van de voornaamste terminologische domeinen was wel handig geweest als oriëntatie. De definities worden ondersteund en verder geïllustreerd aan de hand van circa 700 citaten uit de archivalistische literatuur. Deze manier van werken, hoe arbitrair en subjectief die op het eerste gezicht ook lijkt, levert een aanzienlijke meerwaarde op. De citaten zijn vaak goed gekozen en derhalve zeer verhelderend.

De zeer heterogene inhoud van dit glossarium weerspiegelt de grote veranderingen die het vakgebied de voorbije decennia gekend heeft: termen uit de klassieke diplomatiek en de orderings- en beschrijvingstechniek komen voor naast begrippen uit het *records management*, de informatica en de materiële zorg in de breedste betekenis van het woord. Sinds het vorige glossarium (1992)

is er uiteraard veel veranderd in het archiefwezen, maar in zijn ongebreidelde enthousiasme gaat Pearce-Moses af en toe toch wel uit de bocht. Termen als *infotainment*, *interface* en *oversize* zijn in een archiefterminologie mijns inziens niet op hun plaats. Ook de definitie van *name* ("the word or phrase by which an individual, family, organization or thing is known") lijkt me niet echt essentieel. Schrijven is schrappen: Godfried Bomans wist het al.

Het belang van de lemmata is bovendien niet altijd zichtbaar in de omvang van de notities die eraan besteed worden. *Provenance* en *inventory* zijn amper goed voor een halve bladzijde, even veel als *cost-benefit analysis* en *Disneyfication*, nog twee termen die niet meteen met de *core business* van de archivaris-documentbeheerder te maken hebben. Andere domeinen zijn dan weer ondervertegenwoordigd. Ik moest even de wenkbrauwen fronsen toen ik merkte dat er geen aandacht besteed wordt aan begrippen als *recordness* of *access tools*.

Uiteraard blijft dit soort werk tot op zekere hoogte subjectief. Een andere auteur zou onvermijdelijk andere keuzes gemaakt hebben. Vakterminologie blijft een *risky business*: elke discipline kent zijn *magic words*; de betekenis van woorden evolueert; paradigmaverschuivingen leiden tot substantiële aanpassingen van de terminologie, maar ook tot onevenwichten.

De kracht van dit werkstuk ligt mijns inziens vooral in de grote hoeveelheid heterogene termen die doorgaans adequaat gedefinieerd en door middel van citaten in een breder verband geplaatst worden. Misschien is dat een suggestie voor een volgende uitgave van de ANV (hoewel de Engelstalige vakliteratuur uiteraard iets uitgebreider is dan de Nederlandse...) De zwakte van dit glossarium ligt in het gebrek aan dosering: meer is daarom niet altijd beter. De overvloed van minder relevante en ronduit overbodige lemma's leidt bij de lezer tot irritatie en onbehagen. Een strenge eindredactie was het resultaat zeker ten goede gekomen.

Eddy Put, Rijksarchief Leuven - Katholieke Universiteit Leuven
 eddy.put@arch.be - eddy.put@arts.kuleuven.be

Arranging & Describing Archives and Manuscripts / Kathleen D. Roe.
 Chicago: Society of American Archivists, 2005.
 ISBN: 1-931666-13-X

A Glossary of Archival & Records Terminology / Richard Pearce-Moses.
 Chicago: Society of American Archivists, 2005.
 ISBN: 1-9316614-8

(Bijna) alles wat u altijd wilde weten over het digitaliseren van erfgoedcollecties

Het Antwerpse Stadsarchief is al sinds enkele jaren partner in een Europees project over de uitbouw van expertise rond de ontsluiting van digitaal erfgoed en de ontwikkeling van een beeldbank (EVA). Op basis van de ervaringen met EVA werd een rapport gepubliceerd, dat een aantal aanbevelingen en 'best practices' formuleert voor het creëren en beheren van digitaal erfgoed in het algemeen, en het opzet-

ten en beheren van beeldbanken in het bijzonder. Het rapport belicht zowel praktische als technische aspecten. Het praktische gedeelte bespreekt de planning en organisatie van een digitaliseringsproject, het belang van een goede voorbereiding en omkadering, en besteedt ruim aandacht aan juridische overwegingen. Het technische luik belicht het eigenlijke digitaliseringsproces. In een zeer toegankelijke taal worden de voornaamste technische begrippen uitgelegd, gevolgd door een overzicht van de belangrijkste bestandsformaten en een uiteenzetting over de organisatie van een digitaliseringsproject (workflow). Tussen de hoofdstukken door worden concrete aanbevelingen geformuleerd. Wie dit allemaal nog niet concreet genoeg vindt, kan terecht in het derde gedeelte: een uitgebreide casestudy over de EVA-beeldbank.

Door de volledigheid en de leesbaarheid vormt deze publicatie een uitstekende inleiding voor al wie met beeldbanken aan de slag wil gaan. Ook voor wie op andere manieren te maken heeft met de bewaring van digitaal beeldmateriaal, zit dit rapport boordevol nuttige informatie.

Het Europese Minerva-project (www.minervaeurope.org) vormt een interessante aanvulling op de publicatie van het Stadsarchief. De doelstelling is hier 'de interoperabiliteit van de verschillende Europese digitaliseringsprojecten te stimuleren'. Een eerste stap is het aanreiken van best practices en standaarden die bij digitaliseringsprogramma's gevolgd (zouden) moeten worden. Met dit doel voor ogen verspreidt Minerva enkele beknopte, maar erg nuttige publicaties. Het Good practices handbook biedt een verzameling van handige vuistregels, zonder veel technische ballast. Die 'ballast' is te vinden in de Technical guidelines, die een gecondenseerd, maar vrij volledig overzicht geven van technische

